

TÌM HIỂU SÁCH PHÚC ÂM

PHÚC ÂM LÀ GÌ?

Phúc âm có nghĩa là “tin mừng” hay “tin lành” (good news) tin mừng này liên quan đến Chúa Giêsu, Con Thiên Chúa, được trao tặng cho chúng ta bởi bốn tác giả - Matthêu, Máccô, Luca và Gioan – mặc dầu chỉ có một phúc âm, tức một câu chuyện vui của ơn cứu độ qua Đức Giêsu Kitô Chúa chúng ta. Chữ phúc âm không bao giờ được dùng trong Tân Ước cho một cuốn sách nào. Nó luôn có nghĩa là “tin mừng”. Khi chúng ta nói Phúc Âm của Thánh Luca chúng ta phải hiểu rằng nó có nghĩa là tin mừng của Chúa Giêsu Kitô được ghi lại bởi Thánh Luca. Tuy vậy, từ lúc khởi đầu tên Phúc Âm được áp dụng cho mỗi cuốn của bốn câu chuyện ghi chép về cuộc đời của Đức Kitô.

Không nghi ngờ gì nguồn gốc của tin mừng là lời truyền khẩu. Người ta đi từ nơi này qua nơi khác kể về câu chuyện vui bằng miệng. Sau một thời gian kể bằng lời thì người ta thấy cần phải ghi lại câu chuyện bằng văn bản. Có nhiều người làm việc này như thánh Luca ghi nhận ở đầu Phúc Âm: *Thưa ngài Thê-ô-phi-lô đáng kính, có nhiều người đã ra công soạn bản tường thuật những sự việc đã được thực hiện giữa chúng ta. Họ viết theo những điều mà các người đã được chứng kiến ngay từ đầu và đã phục vụ lời Chúa truyền lại cho chúng ta. Tôi cũng vậy, sau khi đã cẩn thận tra cứu đầu đuôi mọi sự, thì thiết tưởng cũng nên viết ra để kính tặng ngài, mong ngài sẽ nhận thức được rằng giáo huấn ngài đã học hỏi thật là vững chắc.* (Luca 1:1-4).

Chỉ có một phúc âm nhưng với bốn trình thuật. Bốn bức tranh của một Chúa Kitô được vẽ ra. Tổng hợp các ghi chép của tin mừng sẽ đưa ra cho chúng ta một Nhân cách (personality) hơn là trình bày một câu chuyện liên lạc của một cuộc đời.

TẠI SAO BỐN PHÚC ÂM?

Như ai cũng biết là có bốn Phúc Âm, nhưng tại sao lại phải bốn cuốn? Một cuốn viết thẳng một mạch và liên tục không đủ à? Như thế có phải là đơn giản và rõ ràng hơn không? Và như thế cũng giúp chúng ta tránh được một số vấn nạn khó khăn vì nhiều ghi chép khác biệt nhau trong các trình thuật phải không?

Câu trả lời thật đơn giản: bởi vì một hay hai cuốn sẽ không cho chúng ta đầy đủ chi tiết về cuộc đời của Chúa Kitô. Có bốn chức vụ khác nhau của Chúa Kitô được mô tả trong các Phúc Âm. Ngài được trình bày như là: Vua trong Matthêu, Người Tôi Tớ trong Máccô, Con Người (Son of Man) trong Luca, Con Thiên Chúa (Son of God) trong Gioan.

Tuy bốn sách Phúc Âm có nhiều điểm tương đồng vì mỗi cuốn đều ghi chép về sứ vụ trần thế của Chúa Kitô, cái chết và sự phục sinh của Ngài, những lời giảng dạy và các phép lạ của Ngài, nhưng mỗi Phúc Âm có những đặc tính riêng. Cùng một lúc chúng ta nhìn thấy mỗi tác giả cố gắng trình bày một hình ảnh khác nhau của một Chúa của chúng ta.

Matthêu chú ý thêm vào trình thuật của mình những sự kiện mà Máccô bỏ đi. Có một thiếu sót trong việc hoàn tất về lịch sử cuộc đời của Chúa trong mỗi cuốn Phúc Âm. Như thánh Gioan viết: *“Còn có nhiều điều khác Đức Giêsu đã làm. Nếu viết lại từng điều một, thì tôi thiết nghĩ: cả thế giới cũng không đủ chỗ chứa các sách được viết ra”.* (Gioan 21:25).

Có những khoảng cách cố ý mà không một tác giả nào muốn lấp đầy. Thí dụ, tất cả các tác giả đều lược bỏ 18 năm từ khi Chúa Giêsu lên 12 tuổi cho đến năm Ngài 30 tuổi. Mặc dầu mỗi Phúc Âm đều hoàn tất mục đích của mình, nhưng mỗi cuốn đều rất chọn lọc; chỉ một số phép lạ của Chúa được kể lại và chỉ một phần nào lời giảng dạy của Ngài được ghi chép. Mỗi thánh ký ghi lại những gì thích hợp và có liên quan đến chủ đề đặc trưng của họ.

Trong Viện Bảo Tàng Quốc Gia ở London có một bức tranh sơn dầu vẽ Vua Charles I ở ba góc nhìn khác nhau trong ba bức tranh nhỏ trong cùng một bức họa. Một bức vẽ đầu nhà vua quay về bên phải, một bức vẽ đầu nhà vua quay về bên trái, và bức giữa vẽ toàn khuôn mặt của nhà vua. Câu chuyện về bức tranh sơn dầu này như sau: Họa sĩ Van Dyck vẽ nó để cho điêu khắc gia La Mã Bernini nhìn vào đó mà có cái nhìn về chân dung đích thực của nhà vua, nhờ vậy bức tượng mà Bernini khắc đẽo ‘nói lên’ được cái thần của nhà vua vì một góc nhìn thôi thì không đủ để diễn tả hoàn toàn chân dung của một người.

Điều này cũng đúng đối với các sách Phúc Âm khi vẽ chân dung của Chúa Giêsu dưới những góc nhìn khác nhau. Mỗi Phúc Âm trình bày một góc cạnh của cuộc đời dương thế của Chúa. Tổng hợp lại chúng ta sẽ có

một bức tranh hoàn hảo về Ngài. Ngài là Vua, nhưng Ngài cũng là một Tôi Tớ Hoàn Hảo. Ngài là Con Người, nhưng chúng ta không được quên là Ngài là Con Thiên Chúa nữa.

Có bốn Phúc Âm với một Chúa Kitô, bốn trình thuật với một mục đích, và bốn nét vẽ phác họa cùng một Người.

CÁC LOẠI NGƯỜI XƯA VÀ NAY

Đức Kitô được trình bày cho nhiều loại người khác nhau làm nên thế giới này. Mỗi loại người đón nhận Ngài theo từng phản ứng với các cách trình bày khác nhau. Có bốn giai cấp dân chúng trong thời Chúa Giêsu đại diện cho bốn loại người ngày nay.

Người Dothái (Jew) – Trước tiên là người Dothái. Họ được huấn luyện cách đặc biệt. Họ đắm mình trong Thánh kinh Cựu Ước và các tiên tri. Thánh Matthêu viết câu chuyện về cuộc đời dương thế của Chúa Giêsu đặc biệt cho dân tộc này. Nếu người Dothái cảm thấy được đánh động bởi người nào thì người đó phải là người của họ. Vị thầy của tác giả phải là người được nói đến trong Cựu Ước và hợp với phong tục tập quán của người Dothái. Họ phải biết rằng Đức Giêsu này đến để làm trọn lời tiên báo của Cựu Ước. Chúng ta sẽ đọc đi đọc lại trong Matthêu câu này: “*để ứng nghiệm lời Chúa phán xưa qua miệng ngôn sứ.*”

Chúng ta cũng có loại người giống vậy ngày nay. Họ say sưa mê mải trong lời tiên tri được xảy ra hay không xảy ra. Họ tìm kiếm để biết các nhà tiên tri nói cái gì, và lời tiên đoán đó sẽ xảy ra cách nào.

Người Lamã (Roman) – Kế đến là người Lamã, là chủ nhân ông của thế giới thời đó. Thánh Máccô viết đặc biệt cho họ. Người Lamã chẳng biết gì về Kinh Thánh Cựu Ước. họ chẳng quan tâm đến việc lời các tiên tri loan báo có nên trọn hay không. Nhưng họ quan tâm đến một nhà lãnh đạo nổi tiếng đã từng xuất hiện ở Palestine. Ngài công bố có quyền hơn những quyền bình thường và sở đắc một quyền năng phi thường. họ muốn nghe nhiều hơn về Đức Giêsu này – Ngài thực sự là ai, Ngài đã nói gì, và Ngài đã làm gì.

Người Lamã thích những sứ điệp thẳng thắn giống trong Phúc Âm Máccô. Chữ ‘Còn’ hay và (and) được dùng trong Máccô 1,375 lần. Chữ này di chuyển thật đẹp và thuyết phục một cách tự nhiên trong toàn cuốn sách. Phúc Âm Máccô đầy đầy những việc làm (deeds) chứ không phải lời nói (words). Rõ ràng nó là Phúc Âm của Thừa Tác Vụ của Đức Kitô (Ministry of Christ).

Người Lamã thời Chúa Giêsu là loại thương gia bình thường thời nay. Họ không quan tâm đến gia phả của nhà vua, mà quan tâm đến một Thiên Chúa “có thể”, một Thiên Chúa đáp ứng được những nhu cầu của con người. Máccô là Phúc Âm của thương nhân.

Người Hylạp (Greek) – Phúc Âm Luca được viết bởi một y sĩ Hylạp, cho dân của ông là những người tình của cái đẹp, thi ca, và văn hóa. Người Hylạp sống trong một thế giới của những ý tưởng rộng lớn. Khiếu thẩm mỹ (taste) của họ rất chọn lọc và tinh tế. Phúc âm của Luca kê về ngày sinh và thời thơ ấu của Chúa Giêsu. Nó có những bài hát gây cảm hứng nối kết với cuộc đời của Chúa Kitô. Chúng ta thấy nó trong lời chào của Elizabeth khi Đức Maria đến thăm (Luca 1:42-45). Chúng ta nghe bài ca của mẹ đồng trinh (Luca 1:46-55). Ngay cả Giacaria thốt lên lời ca ngợi khi ông lấy lại được giọng nói (Luca 1:68-79). Vào đêm Đấng Cứu thế chào đời ca đoàn thiên sứ hát vang lòng (Luca 2:13-14), và rồi chúng ta được nghe bài ca của các mục đồng ngợi ca Thiên Chúa (Luca 2:20).

Người Hylạp thời Chúa Giêsu là mẫu người của các sinh viên và các nhà tư tưởng thời nay. Họ đi tìm chân lý vì họ tin rằng chân lý là phương tiện dẫn đến hạnh phúc.

Tất cả mọi người – Gioan được viết cho mọi người để cho họ tin rằng Chúa Giêsu là Đức Kitô. Đức Kitô được mô tả như là Con Thiên Chúa. Phúc Âm này đầy đầy những công bố khác thường để chứng minh đặc tính và sứ mệnh thần linh của Ngài.

“Mọi người” của thời Gioan giống như đám đông cần Đức Kitô ngày nay. Gồm cả ‘bất cứ ai’ sẽ tin vào Chúa Giêsu bởi vì họ cảm thấy có nhu cầu và muốn nhận món quà của đời sống vĩnh cửu qua Chúa Giêsu Kitô.

CHIÀ KHOÁ MỞ CÁC PHÚC ÂM

Những chìa khóa cửa trước.

Thiên Chúa treo chiếc chìa khoá để mở Phúc Âm Matthêu ngay ở lối vào. Vì cuốn sách mở đầu với “*Đây là gia phả Đức Giêsu Kitô, con cháu vua Đavít, con cháu tổ phụ Abraham (1:1).*” Câu này chỉ ra vị trí giao ước của Ngài như là Con cháu Abraham (Stk 12:1-3), và vị trí hoàng tộc của Ngài như là Con cháu Đavít.

Matthêu trình bày Đức Kitô như là Vua; ông trung dẫn gia phả hoàng tộc trong mười bảy câu đầu tiên. Vua không được chọn bởi phổ thông đầu phiếu, nhưng bởi dòng dõi.

Bây giờ mở đến Máccô. Hãy xem cuốn sách này mở đầu ra sao. Không có gia phả nào cả. Lý do là vì Chúa Giêsu được miêu tả như một Người Tôi Tớ, và không ai quan tâm đến dòng dõi của người đầy tớ cả.

Đến Luca. Có gia phả trong sách này không? Thưa có (3:23). Nhưng nếu Matthêu cho gia phả của Đức Kitô lên tới Abraham và Đavít để chỉ ra rằng Ngài là người Dothái và thuộc hoàng tộc, thì Luca đưa gia phả của Đức Kitô lên tới Adam. Đức Kitô được trình bày như là một Người lý tưởng. Thuộc dòng giống Adam.

Đến Gioan. Cuốn sách này mở đầu thế nào? Không có gia phả, nhưng *“Lúc khởi đầu đã có Ngôi Lời. Ngôi Lời vẫn hướng về Thiên Chúa, và Ngôi Lời là Thiên Chúa.”* Đức Kitô được miêu tả như là Thiên Chúa trong Gioan.

Những chìa khoá cửa sau.

Bây giờ chúng ta hãy xem các Phúc Âm đóng lại thế nào. Hãy mở Matthêu 28:18-20. Hãy nghe Vua ra lệnh và trao nhiệm vụ cho các môn đệ của Ngài. Đấng Thiên Sai vẫn còn ở trần gian, vì chính ở trần gian chứ không phải thiên quốc mà Con Vua Đavít sẽ cai trị trong vinh quang. *“Thầy được trao toàn quyền trên trời dưới đất. Vậy anh em hãy đi và làm cho muôn dân trở thành môn đệ.....dạy bảo họ tuân giữ mọi điều Thầy đã truyền cho anh em. Và đây, Thầy ở cùng anh em mọi ngày cho đến tận thế.”*

Bây giờ hãy nhìn vào phần kết của Máccô. Nó rất có ý nghĩa và chính xác. *Còn các tông đồ thì ra đi rao giảng khắp nơi, có Chúa cùng hoạt động với các ông (16:20).* Chúa Giêsu, Người Tôi Tớ, được chụp ảnh đang còn làm việc với môn đệ của Ngài.

Luca kết thúc cách khác. Chúa Giêsu, Con người hoàn hảo, lên với Cha. Để ý điều Luca nói trong câu 24:51: *Người rời khỏi các ông và được đem lên trời.*

Câu kết của Gioan thật ý nghĩa: *Còn có nhiều điều khác Đức Giêsu đã làm. Nếu viết lại từng điều một, thì tôi thiết nghĩ: cả thế giới cũng không đủ chỗ chứa các sách viết ra (21:25).* Thực vậy, *“Xưa nay chưa hề có ai nói năng như người ấy! (7:46)”* vì Ngài là Con Thiên Chúa.